

GrønsagsNYT

Nr. 2 // 6. marts 2020.

Pas på svidninger på hærdepladsen – Udsæt ikke ubeskyttede planter for hård vind eller kraftig sol.

Aktuelt.....	1
Økologi	3
Nyt om plantebeskyttelse	3
Regler og lovstof	5
Tilskudsmuligheder	5
Nyt om kulturerne.....	5
Salat.....	5
Kål.....	5
Løg.....	6
Gulerødder	7
Asparges	9
Plukærter.....	9
Arrangementer.....	10

Aktuelt

Forholdene er meget til den våde side pt, men der er en tendens til flere tørvejrdsdage fremadrettet. Husk altid at afvente kørsel på jorden, til den er tjenlig. De våde forhold kan udsætte plantningen af småplanterne til de tidligste hold af salat og kål. Det skal nøje overvejes, om noget kan leveres senere, afbestilles eller sættes på korttidskøl. Uanset hvad, kan det komme til at obstruere de planlagte plante- og høstterminer. Såning af tidlige kulturer kan indtil videre kun lade sig gøre på lette jorde med god afdræning.

Kvælstofprognosen er på trapperne; det forventes, at de fleste jordtyper har haft et betydeligt tab af nitrat. Sammen med nitrat må pløjelagets indhold af især plantetilgængeligt kalium, svovl og bor forventes at være nedvasket fuldstændigt på de sandede jorde og i større eller mindre grad på lerjorden.

Jordbundsanalyser

Hvis man ikke har fået udtaget jordbundsanalyser henover vinteren, kan det stadig nås. Det er især vigtigt på ny jord og på lettere jord, hvor indholdet af næringsstoffer falder hurtigere over tid, især nitratkvælstof, kalium, calcium, magnesium, svovl og bor. I denne våde vinter er risikoen for udvaskning endnu større.

Aht. reglerne om fosfor er det særligt vigtigt at have nye og retvisende analyser, hvis der skal reguleres efter lave fosfortal. Gældende regler:

Der skal kunne fremvises dokumentation for dine markers Pt ved kontrol, og følgende betingelser skal være opfyldt for at kunne få et tillæg til din virksomheds fosforloft:

Du har Pt for alle marker og minimum én prøve for hver 5. ha og som minimum én prøve for hver mark, som indgår i dit harmoniareal (dog ikke arealer med JB-nr. 11 og 12).

Din virksomheds Pt er resultatet af prøver, som er under 5 år gamle ved starten af den planperiode, hvor du ønsker at korrigere dit fosforloft.

Kendskab til de vigtigste mikro- og makronæringsstoffer er et meget vigtigt redskab i gødningsplanlægningen også i den økologiske produktion, hvor der er visse muligheder for at grundgødskes ud fra jordbundstallene.

Er du i tvivl om noget i forbindelse med prøveudtagning, valg af laboratorium eller hvilke næringsstoffer, der skal analyseres for, er du velkommen til at kontakte en af konsulenterne i HortiAdvice.

Interreg projekt – Regionalt netværk og samarbejde om plantebeskyttelse i specialafgrøder

Under denne overskrift gemmer sig et spændende projekt om gensidigt samarbejde omkring plantebeskyttelse i ØKS regionen (Øresund, Kattegat og Skagerrak). Området omfatter dele af både Norge, Sverige og Danmark og har derfor deltagelse af fagpersoner fra disse lande. Projektet havde opstart 1/1-20 og har til formål at etablere et samarbejde om at finde og afprøve løsninger til plantebeskyttelse i mindre kulturer på tværs af landegrænserne. Herunder at definere og sikre fælles forsøgsstandarder, så forsøgsresultater kan anvendes nationalt til ansøgninger om godkendelser. Der har netop været afholdt møde for projektpartnerne og de første forsøgsplaner og samarbejdsområder er lagt fast for 2020. Projektpartnerne er forskningsinstitutioner, rådgivning og landbrugsorganisationer i Norge, Sverige og Danmark – i Danmark repræsenteret ved Dansk Gartneri, Århus Universitet og HortiAdvice.

Jordtemperatur

Jordtemperaturen kan følges [her](#)

Snegle

Vi forventer større problemer med snegle i år efter den våde og milde "vinter". Især hvor der etableres grønsager efter tætte efterafgrøder. Det er en god idé at tjekke jord og afgrøderester på sådanne marker, så der kan spredes sneglegift i den nyetablerede kultur, hvis det er nødvendigt.

Økologi

Dokumenteret N behov

Den eksisterende regel om maks. 50 kg udnyttet N fra gødninger fra bilag 1 (ikke-økologiske gødninger) er bortfaldet fra 2020. Det erstattes i stedet med et krav om et dokumenteret behov. I praksis betyder det, at N-kvoten er grænsen for brug af ikke-økologisk gødning – oftest de 60 eller 100 kg udnyttet N pr. ha. som følge af tilsagnskrav. Ske-maet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tastselvservice anvendes som dokumentation. Der er endnu ingen faste krav til sædskifte med bælgplanter og efterafgrøder som tidligere, men dette forventes fra 2021.

OrganicXSeeds

Den nye OrganicXSeeds giver visse udfordringer – især på svartider. Desuden kræves en individuel tilladelse til stort set alle ikke-økologiske frø af grønsager, hvor man tidligere kunne nøjes med en anmeldelse. Så det er vigtigt, at der søges nu, hvis ikke det er gjort, da du først kan bestille frø og få en ordrebekræftelse, når du har modtaget dispensation.

Nyt om plantebeskyttelse

Vejledning i planteværn 2020

Den årlige udgivelse Vejledning i planteværn holder dig opdateret på hvilke midler og metoder, der er til din rådighed. Bogen indeholder alle godkendte og markedsførte midler til landbrugsafgrøder, frugt, bær, frilandsgrønsager, prydplanter, væksthuse- og planteskolekulturer, skove og læhegn, golfbaner og rekreative arealer, samt juletræer og klippegrønt.

Vejledning i planteværn indeholder også mikrobiologiske midler, midler godkendt til økologisk drift og basisstoffer, der kan anvendes i særlige situationer. I 2020-udgaven er biostimulanter også omtalt. Bogen er bygget op med en indholdsfortegnelse og et stikordsregister, så den er velegnet som opslagsbog, når du står med en konkret opgave.

Vejledning i planteværn er udgivet af Seges Forlag i et samarbejde mellem Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, Seges PlantInnovation og HortiAdvice.

Vejledning i planteværn 2020 er på 526 sider og koster 399 kr. Der kan tegnes abonnement, så man hvert år modtager bogen ved udgivelse i februar måned. Abonnement koster 349 kr. Håndbogen kan bestilles i Netbutikken:

<https://netbutikken.seges.dk/index.php/landbrug/plantevaern/vejledning-i-plantevaern-2020.html>

Reglone m.fl. forbudt 04-02-2020

Afvikling af aktivstoffet diquat betyder, at Reglone (reg.nr. 1-178) og Mission 200 SL (reg.nr. 501-22) samt andre produkter indeholdende diquat er forbudt at anvende og opbevare fra 4. februar 2020.

Harmony 50 SX godkendt til mindre anvendelse i sukkermajs

Efter anmodning fra HortiAdvice har Miljøstyrelsen godkendt ukrudtsmidlet [Harmony 50 SX](#) (11-72), til mindre anvendelse i sukkermajs på følgende betingelser:

- Må kun anvendes mod ukrudt i sukkermajs
- Må max anvendes én gang
- Max dosering er 11,25 g pr. ha + 0,15 l spredeklæbemiddel
- Må ikke anvendes senere end 2 måneder før høst

Der er tale om en administrativ tilføjelse af Harmony 50 SX til eksisterende off-label godkendelse til brug af Harmony SX i sukkermajs. Ansøgningen skyldes, at Harmony SX i forbindelse med firmasammenlægninger har skiftet registreringsindehaver. Link til [brugsanvisning](#).

Fastac 50 på vej til forbud

Miljøstyrelsen oplyser, at skadedyrsmidlet Fastac 50 (alpha-cypermethrin) er afmeldt. Pr. 31. januar 2022 er det ikke længere tilladt at anvende og besidde produktet. Fristen for salg i detailledet er et år før nemlig 31. januar 2021.

Regler og lovstof

Indberetning af sprøjtemidler og gødningsregnskab

Den 31. marts 2020 er sidste frist for indberetning af gødningsregnskab og forbrug af sprøjtemidler. Alle landmænd med et dyrket areal over 10 ha, samt gartnere, planteskoleproducenter m.m. der omsætter for mere end 50.000 kr. årligt, skal indberette forbruget af sprøjtemidler. Der indberettes det samlede forbrug af hvert enkelt plantebeskyttelsesmiddel for perioden 1. august 2018 – 31. juli 2019.

Der skal indberettes på www.landbrugsindberetning.dk

Husk at føre sprøjtejournal

Vi gør opmærksom på, at føring af sprøjtejournal er obligatorisk for alle jordbrugere (inkl. økologer). Ved en kontrol skal man kunne fremvise opdaterede skemaer. Du finder her et eksempel på journalen <https://mst.dk/media/167757/eksempel-paa-sproejtejournal-den-foerte-rev.docx>

Sprøjtejournalen skal udfyldes løbende, senest 7 dage efter hver sprøjtning. Journalen skal opbevares i min. 3 år. Kan gemmes elektronisk eller printes.

Tilskudsmuligheder

Grønt Udviklings og Demonstrationsprogram (GUDP) åbner for en ny pulje på ca. 40 mio. kroner øremærket til projekter, som kan gøre landbruget mere klimavenligt. Fristen for at søge er 28. maj 2020.

<https://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2020/mar/gudp-klar-med-40-mio-kroner-til-et-mere-klimavenligt-landbrug/>

Nyt om kulturerne

Salat og kål

Afhærdning

Vi anbefaler altid at afhærde de første hold af salat og kål på en hærdeplads. Der kræves først og fremmest godt læ og en høj placering i terrænet, så arealet ikke oversvømmes af overfladevand, der evt. kan videreføre smitte med kålbrot eller drukne rødderne på de små planter. Man skal kun dække planterne med fiberdug på hærdepladsen, hvis der er udsigt til nattefrost. Sørg altid for god opvanding af potter/bakker, da det også har en god buffervirkning ved let nattefrost. Er planterne ikke opvandet med startgødning med P og Mo, kan det med fordel gøres ud fra opskriften i nedenstående, mens planterne endnu står til afhærdning.

Korttidsopbevaring på køl

Har man ikke mulighed for at sætte planterne ud under beskyttede forhold, f.eks. i et væksthuse, kan småplanter af salat og kål i nødstilfælde opbevares op til 14 dage på køl i mørke ved 2-4 °C. Hold øje med, at planterne ikke tørrer under lagringen. Inden udplantning kræves der nogle dage på en hærdeplads, før det er tilrådeligt at plante.

Udplantning

Når de første udplantningsplanter skal i jorden, kræver det naturligvis både god afhærdning og forsvarlig dækning med dobbelt lag fiberdug.

Der dækkes med to lag dug som minimum til og med uge 14. Herefter vurderes forholdene individuelt.

Startgødning til konventionelle grønsagssmåplanter

Når jorden er kold, har planterne generelt svært ved at optage tilstrækkeligt med fosfor. Den gammelkendte startgødning til småplanter er en blanding af DAP og natriummolybdat, der udsprøjtes/overvandes på hærdepladsen. Dette er især vigtigt i kålplanter.

Standardopskrift pr. 10.000 planter, der er sat til afhærdning:

25 g natriummolybdat + 300 g diammoniumfosfat (DAP) i 50 l vand. Det anbefales at skylle planterne efterfølgende med en tilsvarende mængde rent vand. Det må også anbefales at få oplyst, om planterne allerede har fået startgødning fra plantetiltrækkeren. Det er både en ekstra omkostning og giver en risiko for at svide rødderne at tilføre DAP i overskud.

Løg

Lagring

Der kæmpes med at komme af med de sent høstede løg og når de er væk, er der løg, der er høstet under våde forhold tidligere i sæsonen, der er problematiske.

Der er desværre mange løg, der skulle have været tørret mere! De avlere, der har tørret 2-3 uger længere end normalt, har helt klart de bedste løg i år.

Der skal mere fokus på lagrene. Det kan ikke hjælpe, at man tror at løgene er lagerfaste og så ikke følger op med at tjekke flere gange om ugen.

Desuden er der mange kølelagre, hvor temperaturen ikke tidligt nok er kommet ned på 0,5 °C og det er stadig vigtigt at den holdes stabilt på 0,5 °C.

På ikke kølede lagre skal temperaturen være så stabil som muligt på 4-5 °C. Beluft så lidt som muligt ved højere temperaturer. De kolde nætter bruges til at holde temperaturen nede. Hold også godt øje med luftfugtigheden inde på lageret. Den skal ligge på ca. 75 % rel. luftfugtighed og det er vigtigt, at den ikke svinger for meget. På kølede lagre skal der være 0,5 °C og 75 % rel. luftfugtighed.

Sætteløg

Jordtemperaturen er oppe på 4-5 °C og de første stikløg kan lægges, så snart jorden er tør nok.

Hvis der ønskes tidlig høst, skal der anvendes store, sorterede stikløg og der skal ikke sættes mere end 500.000 pr. ha. Til lidt senere høst kan anvendes 600.000 pr. ha. Til høst endnu senere kan anvendes små stikløg og der kan lægges 700.000 pr. ha. Til økologiske sætteløg lægges 50.000 færre end i de konventionelle.

Stikløg skal sættes så dybt, at alle løg er dækket af jord, men heller ikke dybere. Der skal placeres 200 kg 18-20-0 pr. ha.

Hvis sætteløgene bliver dækket med plastic eller fiberdug, skal I huske, at det skal af, inden bladene bliver så store, at dugen knækker bladene ned, det tåler løgene ikke.

Efter lægning og inden fremspiring af løgene sprøjtes med 1,6 [Stomp CS](#) og 0,5-1,0 [Fenix](#) pr. ha. Sprøjtningen skal udføres på fugtig jord. Valg af midler og dosering rettes ind efter jordtype. Jo sværere jord, jo højere dosering. Det er vigtigt, at der udføres en god bekæmpelse med jordmidlerne og med så høj dosering som muligt. Vi har jo set, at Xinca er hård ved store løg og især sætteløg, så det er vigtigt, at bekæmpelsen er hurtigt færdig og der til sidst kun er behov for små doseringer mod nyfremspiret ukrudt.

Sørg for at kontrollere stikløg ved modtagelsen. Løgene skal være tørre og der må kun være få, korte spirer og løgene skal være faste og "tykmavede".

Gulerødder

Trods et meget vådt efterår og våd vinter med mere end dobbelt så meget nedbør som normalt, ser det ud til at kvaliteten og holdbarheden af de halmdækkede gulerødder er overraskende fin. Samlet set ser det ud til, at sæsonen 2019-2020 blev en sæson med god planteetablering, gode vækstbetingelser, højt udbytte og fin kvalitet.

Den våde vinter giver derimod problemer med at få sået de tidlige gulerødder. De første gulerødder blev sået i januar måned, de få dage vejret gav mulighed for pløjning og stenstrenglægning. Siden har såningen stort set ligget stille.

Sen såning giver ekstra store udfordringer i den økologiske produktion, hvor mulighederne for falsk såbed begrænses, hvis det våde vejr fortsætter. Falsk såbed er nøglen til lave luge-omkostninger. Risikoen for at drukne i ukrudt er stor, hvis man sår direkte efter opsætning af bede/kamme.

Hård vind har også givet udfordringer med at holde fiberdugen på gulerødderne. Det er vigtigt at få lagt dugen på igen og holde dugen stram, så den ikke ruller hen over de fremspirede gulerødder. Dugen bør strammes op mere end en gang om ugen.

Bladlopper i gulerødder

I løbet af sæsonen 2019 blev der registeret angreb af bladlopper i gulerødder i Holland. Bladloppen (*Trioza apicalis*), som er vektor for sygdommen Liberibacter, er nu officielt registreret i Norge, Sverige, Finland, Tyskland og Holland. I

Norge og Sverige er der områder, hvor det er så slemt, at gulerødder skal dækkes med insektnet for at undgå tab. Godkendte insekticider har ingen eller kun ringe virkning.

Gulerodsbladloppen overvintrer i nåletræer, hvilket kan være en af årsagerne til, at den giver store udfordringer i Norge, Sverige og Finland. Men inden for de seneste år har angreb og skader i gulerødder bredt sig til Skåne, hvor skaderne ikke er set tidligere og til områder i Tyskland og nu Holland i områder, hvor nåletræer ikke er specielt dominerende. Den seneste udvikling bør give anledning til bekymring i Danmark.

Skader ses som krusede blade og dværgvækst i gulerødder. Skaderne udvikler sig senere til violette og gule toppe i løbet af august og september samt spidse rødder med mange siderødder og udbytтетab. Forskerne mener, at skaderne opstår, fordi bladlopperne overfører et giftstof gennem deres spyt samt en bakteriesygdom, der kaldes Liberibacter (*Candidatus Liberibacter solanacearum*). Det er måske kombinationen af gulerodsbladloppens aktiviteter og Liberibacter, der er årsag til skaderne. Der er også observationer, som tyder på at smitte med Liberibacter kan spredes med frøene.

Bakteriesygdommen Liberibacter kendes også fra kartofler, hvor det er en international karantænesygdom. Derfor gennemfører de danske myndigheder hvert år en survey for Liberibacter i kartofler og gulerødder. Der er dog forsvindende lille risiko for, at Liberibacter spredes mellem kartofler og gulerødder. I f.eks. New Zealand er Liberibacter velkendt i kartofler men ukendt i gulerødder.

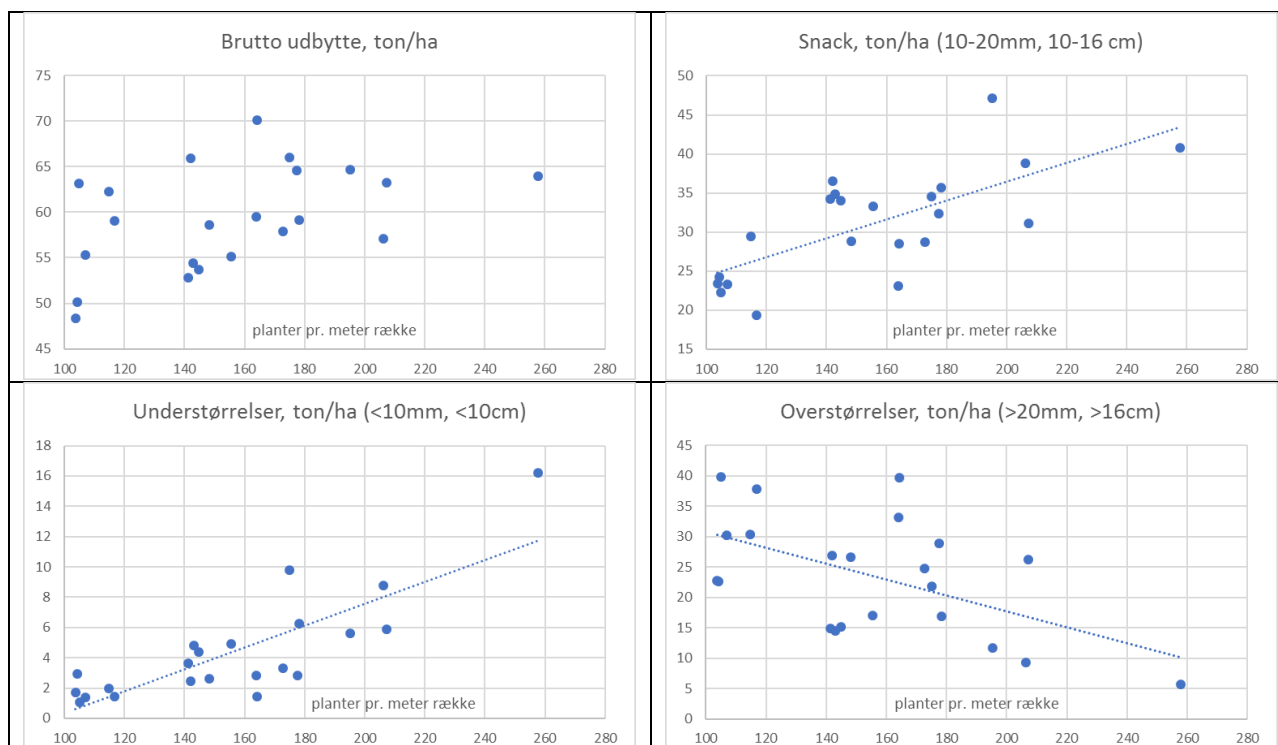
I Danmark bør vi holde godt øje med bladlopper og Liberibacter i gulerødderne. Ved fund bør vi overveje muligheder for at isolere angrebet og flytte gulerodsproduktionen.

Snack- og mini-gulerødder

HortiAdvice laver igen år en lang række test med såning af gulerødder. En af sidste års opgaver var forsøg med sorter i økologisk producerede snackgulerødder samt forsøg med plantetal og tæthed i gulerødder. Forsøgene viste bl.a., at jo tættere gulerødderne bliver sået (30, 65 eller 100 mm såskær), des mere deforme bliver gulerødderne. De får ridser ned ad siderne samt udvikler rodtiltsvamp og blødråd. Forsøgene viste også, at tæthed kun i mindre grad påvirker størrelsen. Plantetallet (antal planter pr. meter række) påvirker derimod meget gulerøddernes størrelse (vægt og længde). Forsøgene med snackgulerødder blev sået med 100 mm bredt såskær i en økologisk mark. Desværre viste det sig, at den mekaniske renser var indstillet til at gå for tæt på rækkerne og derfor tyndede en del ud i gulerødderne. Udbytteresultaterne blev derfor meget påvirket af, at plantetallet i flere parceller blev reduceret i forhold til, hvad der regnes for optimalt i snack-produktionen. Sorterne som indgik i testen 2019, var Mokum, Nerja, Adana, Aranka, Romance, Nun8803, Nun8555 og Bejo0123.

Konklusionerne fra afprøvningen var, at:

- Uanset sort var udbyttet tæt på 30 tons/ha salgbare.
- Ændring i plantetal påvirker primært mængden af over- og understørrelser.
- Det optimale plantetal lå tæt på 200 pl/m rk eller 4,2 mio frø pr. ha.
- Der er stor forskel på sorter i smag og udseende, men ikke enighed om, hvad der er bedst. Må de være spidse eller skal de være afrundede? Skal de være søde og sprøde eller smage af gulerod?
- I en smagstest blandt medarbejdere hos forsøgsværten var der ingen klar vinder, dog med Mokum som den mest søde gulerod.
- Ensartet planteetablering er af stor betydning for udbyttet og kvalitet af snack-gulerødder

Afprøvningen gentages i 2020.

Asparges

Det er absolut på høje tid at få knust den gamle top og evt nedmuldet den øverligt, så svampesporer kan blive nedbrudt. Ved samme lejlighed vil ukrudt blive bekæmpet. Dette kræver dog, at jorden er tjenlig til bearbejdning. Når bedene til de hvide asparges sættes op, vil ukrudt i sagens natur blive bekæmpet.

Ekstra tidlige asparges kan opnås ved at drive dem. I grønne asparges kan fiberdug hjælpe med til at varme jorden op, men når først planterne er fremme, kan fiberdug ikke bruges længere. Små minitunneller dækket med plast er bedre, men et stort arbejde.

På de hvide asparges hjælper sort plast med til at opvarme bedene, men det er muligt at få endnu tidligere asparges ved at supplere med tunnel, fiberdug eller hulplast.

Plukærter

På enkelte sandjordsarealer, er ærterne sået i løbet af vinteren allerede oppe eller i gang med at spire. Den høje jordfugtighed er dog en konstant trussel mht. råd. Lige nu er jordtemperaturen kun 4°C og dermed vokser alle planter meget langsomt. Vi skal over 5°C, før der sker noget for alvor, og dækning med fiberdug og/eller plast er derfor en nødvendighed ved såning på nuværende tidspunkt.

Ukrudtsbekæmpelse

Inden fiberdugen lægges på, bekæmpes ukrudtet med et jordmiddel, da de færreste senere hen vil fjerne fiberdugen for at udføre ukrudtsbekæmpelse inden blomstring.

Siden 2/3 2020 er det ikke længere lovligt at bruge og opbevare Activus 40 WG! Og da Stomp CS ikke må bruges, før ærterne er 3 cm høje, anbefaler vi at bruge 2,4 kg/ha [Novitron DAM TEC](#). En god all round løsning med specielt god effekt mod natskygge, burrenerre og pileurter. Novitron svarer til en kombination af Fenix og Command CS. Novitron DAM TEC bruges højest hvert 3. år på samme areal, og det er heller ikke lovligt at bruge Centium 36 CS eller andre clomazonholdige midler på arealet i det mellemliggende år.

Arrangementer

22.-24. marts

Foodexpo 2020, Herning. <https://www.foodexpo.dk/>

24. marts

HortiAdvice og Københavns Universitet inviterer til **Temadag om blomsterstriber som værktøj til færre skadedyr, flere nyttedyr og bedre udbytte** tirsdag d. 24. marts kl. 12-16 på pomtet. Se program i vedhæftede invitation.

28. april

WASTE & RESOURCE MANAGEMENT - PLAST & EMBALLAGE I FORRETNINGEN. Kl. 09.00-17.00. Charlottenhaven, Hjørtinggade 12C, 2100 København Ø. Pris før 1.4. 4.495, 4.995 kr. efter – se nærmere på hjemmesiden. Tilmelding på www.relevant.dk.

REDAKTØRER

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34 /
Mobil: 40 73 19 58
ohs@hortiadvise.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11
lrm@hortiadvise.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12 /
Mobil: 21 64 80 85
kfr@hortiadvise.dk

Emma Christiani Skov

Tlf: 87 40 66 01 /
Mobil: 30 66 61 78
esko@hortiadvise.dk

Dan H. Christensen

Tlf: 87 40 66 07 /
Mobil: 21 65 50 51
dach@hortiadvise.dk

Pernille Kynde

På barsel

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10 /
Mobil: 30 53 87 16
rdv@hortiadvise.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51
pkl@hortiadvise.dk

Paw Helms

Tlf: 87 40 66 03 /
Mobil: 20 25 64 94
pahe@hortiadvise.dk

HortiAdvice tager forbehold for tastefejl og lignende. Nyhedsbrevet må ikke videresendes. HortiAdvice har copyright på billederne